

## TÜRK DÜNYASINDAN HABERLER

### News from the Turkish World

Erol DENİZ\*

#### Türk Dünyası Kitaplığı, Türknâme

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Atatürk Kitaplığında düzenlenen tanıtım programına; Millî Eğitim Bakanı ve aynı zamanda Türk Dünyası Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nabi Avcı, Eskişehir Valisi ve Türk Dünyası Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Güngör Azim Tuna, İstanbul Vali Yardımcısı Nurullah Naci Kalkancı, Türk Dünyası Vakfı Yönetim Kurulu Üyeleri, akademisyenler, yazarlar ve davetliler katıldı.

Programın açılış konuşmasını yapan Bakan Avcı, Türk Dünyası Vakfınca yayımlanan Türk Dünyası Kitaplığı, Türknâme tanıtım programına katılan herkese teşekkür etti.

Tarih, edebiyat, dil, kültür, tasavvuf gibi sahalarda hazırlanmış 50'den fazla eserin tanıtıldığını aktaran ve Türk dünyasının binlerce yıllık köklü geçmişe ve muazzam kültür hazinelerine sahip olduğunu bildiren Bakan Avcı, "*Türk dünyası, mihver coğrafyadan kopup dünyaya yayılırken, tarihi dönüştüren ve etkileyen misyonlar da yüklendi. Mekke'den ve Medine'den Maverünnehir'e akan medeniyet ırmağı, orada yeniden oluşup zenginleşerek bütün dünyaya bu misyon sayesinde ulaştı.*" değerlendirmesini yaptı.

*"Özellikle eğitimde, üniversitede dil, kültür ve edebiyat iş birliklerini çoğaltmanın yollarını bulmamız şart. İşte burada takdimini yaptığımız bu kitapların böyle bir amacı var. Dil, edebiyat ve kültür üzerinden bir yol açmak;*

---

\* AKDITYK Uzman Yardımcısı, eroldeniz45@hotmail.com

köprüler kurmak... Hazırlanan kitaplardan 10 tanesi Türkçenin başyapıtlarından oluşuyor. 'Kutadgu Bilig' gibi, 'Divan-ı Hikmet' gibi, 'Dede Korkut Hikâyeleri' gibi 'önde gelen' eserlerin, Rusça ve İngilizce dâhil 12 dile çevrilerek nazara verilmesi de ayrıca önemlidir.”

“Varlığınızla bu güzel organizasyona değer kattınız; hoş geldiniz, safalar getirdiniz.” diyerek sözlerine başlayan Vali Tuna ise, “Türknâme, sadırdan satıra geçen Türk dünyası gönül medeniyetidir. Türknâme; asırlar boyunca destanlar yaşayan büyük bir milletin 'Dilde, Fikirde, İşte Birlik' adına yazılmış bir destanıdır. Türknâme, bütün insanlığı bir tarağın dişleri gibi eşit gören Türk dünyasının dünyaya yazdığı barış ve kardeşlik mektubudur. Türknâme, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkentliğinin Kalıcı Eserler kapsamında Türk dünyasına kazandırdığı 150'yi aşkın yayından oluşan zengin bir kitaplardır.” dedi.

“Türk edebî yadigârlarından biri olan 'Atabetü'l-Hakâyik' isimli eserinde Edip Ahmed Yükneki, bizlere 12. yüzyıldan şöyle seslenir:

*Adım Edib Ahmed, sözüm edep ve nasihattir;*

*Vücudum gider, sözüm burada kalır.*

*Kültürümüzün geleceğe taşıyıcısı olan kitaplar, Edip Ahmet Yükneki'nin dediği gibi, biz gitsek de sözümüzü, özümüzü kayıt altına alır. Bu bakımdan Türknâme, bir taraftan Türk dünyası ortak kültür hazinelerini kayıt altına alırken, diğer taraftan Kültür Başkentliği sürecinde ürettiğimiz güzellikleri de kayıt altına almaktadır aslında.”*

Açılış konuşmaların ardından Bakan Avcı, Vali Tuna ve beraberindekiler, 150'nin üzerinde eserin yer aldığı “Türk Dünyası Kitaplığı-Türknâme”nin açılışını gerçekleştirdi. (türkdünyasıvakfi)

## 2016 Yusuf Has Hacib Yılı

Türk tarihinin büyük şairi, bilim adamı ve düşünürü Yusuf Has Hacib doğumunun 1000. yılında İstanbul'da gerçekleştirilen etkinlikle anıldı. Kırgızistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'in himayesinde, 33. Dönem TÜRKSOY Daimi Konseyine katılan kültür bakanlarının oy birliği ile almış olduğu karar sonrasında 2016 yılı, Türk dünyasında Yusuf Has Hacib Yılı olarak ilan edildi.

2016 Yusuf Has Hacib Yılı'nın açılışı 19 Şubat 2016 tarihinde TÜRKSOY, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kırgızistan Cumhuriyeti Kültür, Turizm ve Enferyasyon Bakanlığı, Kırgızistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği iş birliğinde gerçekleştirildi.

Zeytinburnu Belediyesi Kazlıçeşme Kültür Merkezindeki etkinliğe, Kır-

gızistan Cumhuriyeti Kültür, Turizm ve Enformasyon Bakanı Altınbek Makutov, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Hüseyin Yayman, TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Kırgızistan'ın Ankara Büyükelçisi Prof. Dr. İbrahim Cunosov, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu ve Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın'ın yanı sıra çok sayıda davetli katıldı.

Etkinliğin açılışında konuşan TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Yusuf Has Hacib'in tüm Türk dünyası için önemli olduğunu belirterek, *“İslami Türk edebiyatının bilinen ilk büyük eseri olan ‘Kutadgu Bilig’i kaleme alan Yusuf Has Hacib, sadece Türk dünyası için değil tüm dünya için önemli bir düşünürdür. 2016 yılını Türk dünyasında ‘Yusuf Has Hacib Yılı’ olarak ilan ederek, yüzyıllarca bizlere yol göstermiş olan bu yüce şahsiyeti anmak ve onun bizlere bıraktığı kültürel mirası yeni nesillere ulaştırmak istedik.”* dedi.

*“Yusuf Has Hacib, hem kendi taşıdığı değerli vasıflar bakımından hem de daha 11. yüzyılda felsefi pek çok konuyu tartışan, o yıllarda Türkçenin bilim dili olarak kullanıldığını gösteren en büyük delil olan ‘Kutadgu Bilig’i kaleme alması bakımından Türk kültür tarihine adını altın harflerle yazmış önemli bir şahsiyettir.”* ifadesini kullanan Kaseinov, ilan edilen yıl kapsamında TÜRKSOY üyesi ülkelerde pek çok etkinlik gerçekleştirileceğini müjdeledi.

Açılış sırasında Kırgızistan'dan bu özel etkinlik için Türkiye'ye gelen tanınmış ses sanatçıları Kırgızbay Osmanov, Bakıt Şatenov ve Ömürzak Kayıpov'un yanı sıra Ak-Maral Devlet Dans Topluluğu ve Ordo Sahna Müzik Topluluğu sahne aldı. (türksoy)

### **Ahıskalı Türkler Filminin Galası YTB'de Yapıldı**

SSCB tarafından hayvan vagonlarına yüklenerek anavatanlarından sürgün edilen Ahıska Türklerinin yaşadıkları belgesel filme aktarıldı. Sürgün sırasında 19 yaşında olan Ahıska Türkü Mert Ali Aliyev'in öyküsünü anlatan *Ahıskalı Türkler* belgesel filminin Türkiye galası, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Ahıskalı Türklerin yaşadıklarının anlatıldığı film, izleyenlere duygu dolu anlar yaşattı.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi tarafından 1944'te yerlerinden yurtlarından sürgün edilen Ahıskalı Türklerin hikâyesi belgesel hâline getirildi. SSCB tarafından hayvan vagonlarına yüklenerek Orta Asya'ya sürgün edildiklerinde 19 yaşında bir genç olan Mert Ali Aliyev'in sürgünden 70 yıl sonra Ahıska'ya ilk kez gerçekleştirdiği seyahati ve seyahat sırasında yaşadıklarını anlatan belgesel filmin gösterimine akademisyenler, kamu kurumlarının temsilcileri, diplomatlar ve çok sayıda yerli yabancı davetli katıldı.

YTB'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen programda konuşan YTB Baş-

kani Doç. Dr. Kudret Bülbül, dünya milletleri arasında Türk milletinin en mazlum ve mağdur milletlerden bir tanesi olduğunu söyleyerek, “Mazlum ve mağdur olduğumuz kadar en yüce gönüllü milletlerden bir tanesiyiz; çünkü kendi mağduriyetinin hesabını yapmayan, kendi mağduriyeti üzerine nefret, ötekileştirme yapmayan bir milletiz. Bu açıdan bakıldığında gerçekten dünyanın en yüce gönüllü milletiyiz. Ama böyle bir milleti bulmak, yeryüzünde çok mümkün değil.” ifadelerini kullandı.

Ahıska'nın Türkiye için önemli olduğuna dikkat çeken Bülbül, “Ahıska gönlümüzün müstesna yerinde olan bir coğrafya. Türkiye her zaman farklı soydaş ve akraba topluluklara olduğu gibi Ahıskalıların da yanında yer almıştır. Binlerce Ahıskalıya vatandaşlık vermiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın girişimleriyle 600 kadar Ahıskalı aileyi Türkiye'ye yerleştirmiş durumdayız. YTB olarak bizler her zaman Ahıskalıların yanında yer almaktayız” dedi.

Ahıska Türkleri filminin yapımcısı olan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sebahattin Balcı da davetlilere hitap etti. Ahıska Türkleri filmiyle ne yapmak istediklerini anlatan Balcı, “Biz bu filmi yaparken dünyaya şunu göstermek istedik: Ne kadar zor durumda olursak olalım biz bir olursak, beraber olursak, bir gün bize kucak açacak bir kardeşimizi dünyanın bir yerinde bulabiliriz. Bu ruhu yeniden canlandırmak, asla unutmamak için bu filmde bu mesajları verdik. Dünyada bize yalnızlık yoktur. Mutlaka bize sofrasını açacak kardeşlerimiz vardır.” sözlerine yer verdi.

Programda konuşan başka bir isim ise sürgünün mağdurlarından olan Kırgızistan Ahıska Türkleri Derneği Başkanı Reşat Şamilov oldu. Konuşmasında asimilasyon konusuna dikkat çeken Şamilov, “Sürgünden sonra, SSCB dağılana kadar bizlerin Türkiye ile hiçbir bağı yoktu. Eğer Türklerin bu sağlam kökleri, sağlam inancı, sağlam kültürü olmasaydı, asimile olması için 20 sene yeterliydi.” biçiminde konuştu. Türkiye'nin Ahıskalıları önemseydiğini bildiren Şamilov, “1990'lı yıllarla birlikte Türkiye bizleri buldu, Ahıska Türklerine ulaştı.” diyerek Türkiye'ye teşekkür etti.

### **Turan Kurultayı ve Macar-Turan Birliği Atalar Günü**

Macaristan Turan Vakfı, Macaristan'da Macar, Türk ve Hun geleneklerini korumak ve yaşatmak için kurulmuş olup bu çerçevede çalışmalarına devam ediyor. Macaristan'da bu çerçevede çalışmalarına devam eden Macaristan Turan Vakfının Başkanı Biro Andras Zsolt, TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam'ı makamında ziyaret etti. Ziyarete konuşan Macaristan Turan Vakfı Başkanı Zsolt, Macaristan Turan Vakfı tarafından 2006'dan bu yana dönüşümlü olarak her iki senede bir düzenlenen Turan Kurultayı ve Macar-Turan Birliği Atalar Günü etkinliklerini son 2 yıldır TİKA ile birlikte hayata geçirmekten duyduk-

ları memnuniyeti dile getirdi. Macaristan Turan Vakfı Başkanı Zslot, bu yılki Kurultay'ın Ağustos ayında TİKA'nın katkılarıyla gerçekleştirileceğini ifade etti.

Macaristan Turan Vakfı Başkanı Zslot, Türkiye dâhil 21 ülkeden 27 Hun, Macar ve Türk boyunun 120 farklı ekibinin müzik ve halk dansları gösterilerinin sergilendiği; katılan ülkeleri temsil eden sanatçıların performanslarının ve konserlerinin sabaha kadar sürdüğü; at ve silah gösterileri ile ok yarışmaları gibi etkinliklerle Hun ve Türk kökenli kardeş ülkelerin Bugac Ovası'nda bir araya gelmesinin önemine vurgu yaptı.

Zslot, 27 Türk boyunun katılım sağladığı, yaklaşık 200 bin kişinin izlediği, kardeşlik ve barışın, birlik ve beraberliğin bir türkü olup göğe yükseldiği Kurultay'a TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam'ı davet etti.

TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam ise ziyarette yaptığı açıklamada her iki yılda bir Macaristan'da düzenlenen kurultaya bugüne kadar verdikleri desteğin devam edeceğini ifade etti.

Türkiye ve Macaristan'dan katılımcıların yanı sıra, Azeri, Avar, Başkurt, Balkar, Buryat, Çuvaş, Gagavuz, Kabardino, Karaçay, Karakalpak, Kazak, Kırgız, Kumuk, Moğol, Nogay, Özbek, Tatar, Tuva, Türkmen, Uygur ve Yakut boylarının davet edilmek sureti ile tüm Türk dünyasının bir araya getirildiği etkinliğin önemine vurgu yapan TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam, Türk dünyasında barış ve kardeşlik mesajları vermenin önemli olduğunu kaydetti.

Balkanlar ve Doğu Avrupa ülkelerinde farklı etnik grupların 5 asır boyunca Türk İslam Medeniyeti anlayışı ile huzur ve barış içinde yaşadığını belirten TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam, TİKA olarak Balkanlar ve Doğu Avrupa'nın geçmişin özlenen barış ve esenlik yurdu, farklı dinlerin, kültür ve medeniyetlerin buluşma noktasında bir köprü ve iki yüzyıl önceki gibi dostluğun dayanışmanın barışın, umudun refah ve kalkınmışlığın havzası hâline gelmesi için dün olduğu gibi bundan sonra da proje ve programların devam edeceğini ifade etti.

Macaristan Turan Vakfı ile iş birliğinin proje ve programlar kapsamında devam edeceğini belirten TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam, Macaristan Turan Vakfı Başkanı Zslot'a çalışmalarında başarılar diledi.

### **Köroğlu Destanı, UNESCO Kültür Mirası Listesine Girdi**

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, Türkmenistan'daki Köroğlu Destanı geleneğini, 'Somut olmayan Kültürel Miras' listesine ekledi.

Somut olmayan kültürel miras listesi, elle tutulamayan ancak bir ülkenin kültüründe önemli rol oynayan gelenekleri korumayı amaçlıyor. Türkmenistan'da halk ozanlarının saz eşliğinde söylediği Köroğlu Destanı ise,

gelenek ve göreneklerin sözlü olarak gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir rol oynadığı için listeye alınmaya değer bulundu.

UNESCO, Köroğlu Destanı geleneğinin yaratıcılığı ve sanat becerilerini geliştirdiğini, insanlara güçlü bir sosyal ve kültürel aidiyet duygusu verdiğini belirtti. Destanın ayrıca Türkmenistan'daki gelenekleri anlatan sözlü bir ansiklopedi niteliğinde olduğuna dikkat çekildi. Türk, Altay, Anadolu ve Azeri efsanelerinin en iyi bilinenlerinden biri olan Köroğlu Destanı, söylendiği ülkeye göre farklılıklar gösteriyor.

Türkiye'de akıllara hemen "Benden selam söyle Bolu beyine!" dizesini getiren Köroğlu Destanı, Türk kültürüne "Tüfek icat edildi, mertlik bozuldu." ifadesini de armağan eden destan aynı zamanda. Köroğlu destanının kültür mirası listesine alınması için Türkiye de Türkiye Cumhuriyetleri'le ortak hareket ediyordu.

UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesinde, Türkiye'den pek çok gelenek var. Meddahlık, Mevlevi Sema Törenleri, Karagöz, Mesir Macunu Festivali ve Kırkpınar güreşleri de bunlar arasında. Türk kahvesi de "misafirperverlik, dostluk, nezaket ve sohbet" sembolü olarak 2013'te listeye girmişti.

### **Ahmet Yesevî Ölümünün 850'nci, Fuad Köprülü ise 50'nci Yılında Dünya Çapında Anılacak**

UNESCO Türk Millî Komisyonu tarafından sunulan ve örgütün İdari İşler, Bütçe, İnsan Kaynakları ve Dış İlişkiler (APX) Komisyonunda kabul edilen öneri ile Ahmet Yesevî ölümünün 850'nci, Fuad Köprülü ise 50'nci yılında dünya çapında anılacak.

Her iki yılda bir yapılan UNESCO Genel Konferansında üye ülkeler tarafından teklif edilen "geçmişte iyi çalışmalarıyla insanlık için model oluşturmuş kişilerin anılması" talebinin en az dört ülke tarafından desteklenmesi ve anılacak kişinin ülkelerin kültürel mirasında iz bırakmış olması gerekiyor.

Türkistan'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan Balkanlara kadar geniş bir coğrafyanın İslam'la buluşmasını sağlayan Hoca Ahmet Yesevî ve Türk ve İslam dünyasını anlatan eserleriyle tarih ve kültürümüze ışık tutan Prof. Dr. Fuad Köprülü 2016 yılı boyunca tüm dünyada çeşitli etkinliklerle anılacak.

UNESCO, yine daha önce Türk Millî Komisyonunun girişimleri sonucu, Matrakçı Nasuh'un ölümünün 450. Yılı, Evliya Çelebi'nin Doğumunun 400. yıl dönümünü ve Mevlana Celaleddin-i Rumî'nin 800. doğum yıl dönümünü dünya çapında anmıştı.

## **Polonya'nın Başkenti Varşova'da İlk Kez Bir Hat Eserleri Sergisi Açıldı**

Varşova'daki Polonya Eski Eserler Baş Arşivi'nde açılan hat sergisi Polonyalı sanatseverlerle buluştu. 3 Mart'ta açılan sergi, 24 Mart'a kadar ziyaret edilebilecek. 40 sanatçının eserinin yer aldığı serginin küratörlüğü Prof. Uğur Derman'a ait.

Polonya'da açılan hat sergisi Al Baraka Koleksiyonu'ndan oluşuyor. Daha önce uluslararası düzeyde hat sergileri düzenleyen kurumun bu tür etkinlikleri sürdürceğini belirten Albaraka Türk Genel Müdürü Dr. Fahrettin Yahşi, *"Bugüne kadar hat eserlerinden oluşan koleksiyonumuza ait eserleri Amerika Birleşik Devletleri, Küba, Macaristan gibi dünyanın farklı noktalarında sergiledik. Polonya'da açılan Yunus Emre Enstitüsü sergisi de hat sanatının usta ismi Prof. Uğur Derman küratörlüğünde hayata geçirildi. Hassas bir çalışma sonunda belirlenen eserlerin, devraldığımız kültürel mirasın aynı sorumlulukla gelecek nesillere aktarılması için ilham kaynağı olacağını umut ediyoruz."* şeklinde konuştu.

Ayrıca Uğur Derman küratörlüğündeki bu sergi Polonya tarihinde açılan ilk hat sergisi olma özelliği taşıyor.

Hat sergisine destek veren Varşova Yunus Emre Enstitüsü Müdürü Öztürk Emiroğlu da açılıştaki konuşmasında, *"Ebru, tezhip, hat gibi geleneksel Türk sanatlarını tanıtarak Türklerdeki estetik zevk konusunda Polonyalılara görsel bir şölen sunmak istedik."* dedi.

